

DE FEITEN ROND VIETNAM

22 maart 1968

Goedenavond, vrienden.

Wij, sprekers van deze groep, zijn niet onfeilbaar of alwetend. Denk zelf na, vorm uzelf een oordeel en, zo u tot een conclusie komt, voer deze ook eens in de praktijk door. Gezien het feit dat bij alle met de Vietnam samenhangende kwestie de emoties nogal sterk waren wil ik u voorstellen, dit onderwerp eens als hoofdthema te stellen.

Op het ogenblik worden in Nederland processen gevoerd, waarbij het gaat om de vraag, of en wanneer je president Johnson een moordenaar of oorlogsmisdadiger moogt noemen. Iets wat overigens, zover het de benamingen betreft, onbeleefd is en betrekkelijk weinig nut heeft. Dergelijke formuleringen, hoe cru en aanvechtbaar ook, vloeien voort uit een sterk emotioneel betrokken zijn van velen bij hetgeen er in Vietnam gebeurt. Vietnam is namelijk niet slechts een plaatselijk probleem, maar iets, waarbij de gehele wereld indirect is betrokken, terwijl daarbij niet slechts materiële, maar ook ideële, religieuze en geestelijke waarden en krachten in het geding komen. Wanneer ik in dit onderwerp tracht de feiten rond deze kwestie duidelijk te stellen, kan ik mij natuurlijk niet van enkele interpretaties onthouden. Ik beloof u echter daarbij zo objectief mogelijk te werk te gaan.

De geschiedenis van Vietnam begint eigenlijk reeds rond 1940. In die tijd bestond er in het toenmalige Indochina reeds een sterk en groeiend verzet tegen het toenmalige Franse bewind aldaar. De Japanners hebben alles gedaan om deze gevoelens en de zucht naar zelfstandigheid aan te moedigen. Uit deze tijd zijn ons namen als die van Bao Dai, de keizer, bekend geworden. Ho Shi Minh speelt reeds in deze tijd een rol, zij het een beperkte. De oorlog gaat voorbij. De Japanners trekken terug, de Fransen trachten hun gezag wederom te handhaven. En hier ligt volgens mij reeds de eerste aanleiding tot het huidige conflict. Er is vanuit Amerika en Engeland namelijk een sterk verzet tegen alle kolonialisme kenbaar. Degenen, die zich tegen dit kolonialisme verzetten, krijgen - zij het onderhands - steun. Men helpt hen of staat hen toe wapens te verwerven en te behouden. Iets dergelijks heeft zich ook in Indonesië afgespeeld. Kennelijk heeft men niet beseft, dat hierdoor de invloed van het communisme in Azië direct in de hand werd gewerkt. Toch had men dit kunnen begrijpen. De communisten waren namelijk degenen, die de grootste samenhang kenden als groep. Zij waren degenen, die onmiddellijk actiecomités wisten te vormen, administrateurs wisten te leveren en zelfs troepen in het veld konden brengen. Voor andere groepen was dit veel moeilijker, zodat zij onwillekeurig de leiding van de communistisch georiënteerden aanvaardden. In Vietnam valt daarbij op, dat de communisten niet enkel reeds voor het einde van het Franse bewind de macht weten te krijgen, maar bovendien hun eigen naam veranderen. Men preekt van volkspartij, arbeiderspartij, nationale vrijheidspartij. Het woord communisme wordt eenvoudig tijdelijk niet meer gebruikt. Dit maakt het velen, die zich tegen het koloniale bewind willen keren, eenvoudiger zich bij deze groepen aan te sluiten, ofschoon zij geen behoefte hebben aan een communistische regering of macht.

Na het Franse debacle komt een scheiding tussen Noord en Zuid middels een Volkenbond conferentie tot stand. De belanghebbenden hebben daarin geen stem, de Zuid-Vietnamezen zijn zelfs niet officieel tegenwoordig. De besluiten van deze conferentie worden dus buiten de belanghebbenden om genomen. Het Noorden krijgt daarbij de armste landbouwgebieden. Maar misschien kan men dit alles nog goed praten, door er op te wijzen, dat dit een staaltje van internationale machtspolitiek is geweest, terwijl de bevolking zelf onder deze besluiten niet onmiddellijk te lijden had. Zodra Noord- en Zuid-Vietnam als afzonderlijke staten gaan bestaan, worden de tegenstellingen echter duidelijker en groter dan voordien denkbaar was. Noord-Vietnam wordt op communistische wijze georganiseerd en geregeerd. Voor zeer velen betekent dit echter, dat zij eindelijk de kans krijgen een boterham te verdienen of zelfs een eigen stukje grond te bewerken, terwijl de lasten, waaronder zij tot dan gebukt gingen, aanmerkelijk minder werden. In Zuid-Vietnam duurt het veel langer voor er van enige orde sprake is, terwijl de

belangen van de meerderheden in veel mindere mate worden gediend. Ik wil hier niet ingaan op het ongelukkige bewind van Diem, maar u er alleen op wijzen dat, zelfs nu nog, 2% van de bevolking 45% van het nationale inkomen trekt. De regeringen dragen steeds een semi-militair karakter en worden beheerst door belangengroepen. Hun doel is in de eerste plaats de handhaving van voorrechten en bezit, terwijl daarnaast ook religieuze gevoelens een grote rol gaan spelen, omdat de aan de macht zijnde groepen bijna geheel behoren tot de zeer fervent hun geloof aan anderen opdringende katholieken.

Hierdoor kan een tweede ontwikkeling van het drama vorm krijgen. Kleine godsdienstige, hoofdzakelijk fanatiek boeddhistische groepen kunnen nu immers een beroep gaan doen op de religieuze gevoelens van de massa en het geweten van het volk. Men kan nu a.h.w. met Gods zegen achter zich een strijd beginnen, omdat men niet onder een aan het volk vreemd geloof door uitbuiters geëxploiteerd wil worden. Dergelijke leuzen voeren tot de opstanden der boeddhisten en de val van Diem. Er is echter een tweede gevolg. Daar dergelijke opstanden rond en in de steden plaats vinden, wordt de interesse van het gezag steeds meer naar de steden getrokken. Men heeft weinig interesse voor het platteland, dat hierdoor steeds sterker komt te staan onder de invloed van de Viet Minh, later van de Vietcong. Deze opstandelingen en vrijheidsstrijders hebben lange tijd vrije toegang tot bijna alle dorpen. Zij infiltreren, winnen volgelingen en staan in vele gevallen direct achter de dorpsraad of maken er zelfs deel van uit. Zij waren als zodanig niet snel bekend, omdat naast de angst voor mogelijke gevolgen ook de afkeer van de zich als mandarijnen gedragende ambtenaren een rol speelt. Pas dan komt Amerika tot de conclusie, dat er hier sprake is van een werkelijke communistische dreiging. Men besluit die te gaan bestrijden, door de welvaart te bevorderen. Door particuliere initiatieven werd reeds iets gedaan, nu geeft men meer en meer hulp via internationale organen - delen van de Uno en direct hulp vanwege de USA. Daartoe brengt men zeer vele hoog gesalarieerde ambtenaren naar het land. Dezen doen zeker vaak goed werk, maar leven zodanig anders en zodanig ver van het volk, dat zij kennelijk niet beseffen, dat het grootste deel van hun werk niet waarlijk ten voordele komt van het volk zelf, maar voornamelijk de belangen van een betrekkelijk kleine topgroep dient. Eerst wanneer men begint te begrijpen dat deze wijze van werken niet algemeen aanvaardbaar is, wil men ook in de dorpen iets doen.

Maar degenen, die de machthebbers en hun belangen willen bestrijden, hebben geen lust iets toe te laten, dat op de duur een evenwichtiger toestand en daarmee een grotere tevredenheid in de dorpen zou kunnen veroorzaken. Op steeds grotere schaal worden de burgerlijke experts en adviseurs tegengewerkt en soms zelfs met geweld bestreden. Sommigen worden vermoord, wat - onverschillig de redenen daartoe -, onmiddellijk aan de Vietcong wordt geweten. Ook tegen de militaire raadslieden wordt meer en meer geweld gebruikt.

Hier komt de eerste belangrijke vraag. Heeft men in het Westen niet een geheel verkeerd inzicht gehad in hetgeen voor Azië noodzakelijk en belangrijk was? M.i. was het niet noodzakelijk, ja, zelfs niet werkelijk belangrijk in deze gebieden een westerse ordening, of zelfs maar een prowesterse gezindheid tot stand te brengen. Het was noodzakelijk de volkeren zelf de mogelijkheid te geven in zo groot mogelijke vrijheid een nieuwe en grotere welvaart te vinden na het einde van de oorlog. Dit is niet bereikbaar, zolang men een bewind steunt, dat door zijn belangen en relaties de vijand van de eenvoudige massa is. U weet allen, hoe het verder is gegaan. Door steeds meer voorkomende rooftochten en aanvallen werd het noodzakelijk steeds meer "militaire adviseurs" te sturen, de strijd werd steeds wreder en feller, mede door de wijze, waarop het leger van Zuid-Vietnam tegen gevangen guerillas en verdachten placht op te treden. De strijd werd heviger, zodat de adviseurs steeds meer mee moesten gaan vechten om hun opdracht nog enigszins te kunnen vervullen. Er sneuvelden echter te veel van die "adviseurs" en het gezag van de VS. kwam in het geding. Men begon daarom de eigen projecten ook militair te beveiligen. Indien men aanneemt dat het Zuid-Vietnamese gezag wettig is, is dit alles nog geheel in orde, daar men hiertoe eerst overging op een - mogelijk gesuggereerd - verzoek van de overheid aldaar. Tot zover zijn de problemen nog niet al te groot.

Op het ogenblik echter, dat Amerikaanse troepen bepaalde projecten gaan beveiligen - waaraan het landelijk gezag mede zijn macht pleegt te ontlenuen - worden de voor de wachtdienst

bestemde troepen en de projecten, die zij bewaken, de transporten, die zij begeleiden, steeds veelvuldiger aangevallen. De Amerikanen voelen dit als een soort halsmisdad, zeker bij de vertegenwoordigers van het gezag in de USA. Wanneer men in de USA een agent neerslaat, terecht of niet, kan men ervan verzekerd zijn in een ziekenhuis wakker te worden of te overlijden, want aantastingen van het openbaar gezag kunnen nu eenmaal niet geduld worden. De gangsterperiode heeft zeker tot een dergelijke instelling veel bijgedragen. Maar de USA beschouwt zich enigzins als de politieagent van de wereld en reageert daarom met een haast onredelijke felheid en woede tegen degenen, die de goede bedoelingen op zo gewelddadige wijze afwijzen en ontkennen. Men brengt dus meer troepen over. Hierdoor ontstaat echter een uitbreiding van de Amerikaanse belangen in Vietnam, die voor de aanwezige gezagsdragers aangenaam zijn, maar ook steeds meer troepen ter beveiliging eisen. Een militaire staf op oorlogsterkte is nu noodzakelijk.

Ondertussen wordt vooral in de steden steeds meer gebruikt door, en gebouwd voor, de Amerikanen. Begrijpelijk, maar voor het volk zelf niet aanvaardbaar, wanneer u zich realiseert, dat in de laatste vijf jaren van alle bouwactiviteiten 90 % ten nutte van buitenlanders - lees Amerikanen - plaats vonden. Het merendeel van de bouw betrof flatgebouwen, cinema's, zwembaden, kerken, hotels, cafes enz. De topklasse profiteert hiervan natuurlijk ook. De lagere standen kunnen er hoogstens - vaak vernederend - werk vinden. Het is duidelijk, dat hierdoor afgunst, haat en afkeer steeds toenemen. Tijdens de regering van Ky wordt dit zeker niet beter. Ky is een militair. Wanneer hij eenmaal de macht aan zich heeft getrokken, wil hij deze niet graag afgeven. Hij belooft wel democratische verkiezingen en een grondwet, maar weet het houden van een dergelijke stemming steeds weer op de lange baan te schuiven en zelfs, wanneer de datum reeds gefixeerd schijnt, deze nog een jaar langer uit te stellen. Voor degenen, die op verbetering hopen na de verkiezingen, is dit niet direct vertrouwen wekkend en aangenaam. De Amerikanen blijven Ky steunen. Wanneer de verkiezing eenmaal plaats vindt, wordt op alle denkbare wijze pressie op de bevolking uitgeoefend. Zelfs indien wij aannemen, dat de verkiezingen zelf geheel eerlijk verliepen, blijft bovendien het feit, dat een aantal kandidaten als "te neutraal" of "communistisch" eenvoudig worden afgewezen. Men wijst wel op de grote opkomst van de bevolking bij deze verkiezingen en het kleine aantal ongeldige stemmen, dat werd uitgebracht. Dit op zich hoeft echter geen bewijs te vormen voor de waarlijk democratische aard van deze verkiezing. In absolutistische landen schermt men zelfs met een opkomst van 99,7%. De opkomst op zich zegt dus niet veel. Kentekenend voor de situatie is echter wel, dat een tegenstander van Ky wordt weg gemanoeuvreed. Bovendien kan een verkiezing, waarbij kandidaten tevoren of na hun verkiezing worden afgewezen, omdat zij het heersende bewind niet 'het beste' willen noemen, moeilijk democratisch worden genoemd. Het komt erop neer, dat vertegenwoordigers van een groot deel van het volk eenvoudig terzijde worden geschoven. Vergeet hierbij niet, dat ik u steeds alleen de controleerbare feiten noem.

De Amerikanen steunen de regering verder, zonder enig bezwaar te maken tegen de uitschakeling van het bewind niet goed gezinde kandidaten. De gezindheid van het volk tegenover de USA wordt hierdoor niet bepaald vriendelijker. Het is té eenvoudig te stellen, dat de Vietcong haar resultaten enkel behalen kan door de steun van Noord-Vietnam en haar terreur. Maar kan dit een dergelijk groot resultaat boeken en een stilzwijgen van de bevolking tot stand brengen, wanneer men werkelijk ten koste van alles de Vietcong zou willen verdrijven? In de Japanse tijd is wel anders gebleken. Zelfs de Nederlanders kunnen over bewijzen beschikken, dat de bevolking vaak bereid is zeer grote risico's te lopen, wanneer het gaat om het verdrijven van werkelijk niet gewenste elementen. Anders gezegd, er moet al een zeer groot aantal van de eenvoudige mensen neutraal zijn of zelfs voor degenen zijn, die de revolutie willen doorvoeren. Eenvoudigheidshalve vereenzelvigd men zonder meer de Vietcong met Ho Shi Minh en Noord-Vietnam. Maar dat is zeker niet geheel juist. In de Vietcong zijn mensen, die zelf aan de macht willen komen. Dat zij door het Noorden worden gesteund is wel een feit maar die steun neemt pas werkelijk grote vormen aan, wanneer de Amerikanen komen tot een grotere inzet van Amerikaanse troepen. De gegevens van de Amerikanen zelf bevestigen dit: in een bepaald jaar werden 3000 gevallen van infiltratie - overschrijding van de neutrale zone - geconstateerd. In 56 gevallen kon men bewijzen, dat het hier om Noord-Vietnamezen ging. In slechts 3 gevallen - op 2000 - bleek, dat hierbij Zuid-Vietnamezen aanwezig waren die in Noord-Korea een

opleiding hadden genoten, ofschoon zij thuishoorden in dorpen van Zuid-Vietnam, terwijl niet meer dan 18 Zuid-Vietnamezen een militaire training in Noord-Vietnam bleken te hebben gehad. Dit lijkt mij kentekenend voor de toenmalige toestanden.

Het militaire ingrijpen van de USA wordt echter steeds omvangrijker en andere - communistische landen - voelen zich genoodzaakt in steeds grotere mate hun partij te steunen. Het geheel doet denken aan de situatie, die ontstond tijdens de burgeroorlog in Spanje. Er is een slagveld - van voldoende omvang, de oorlog zelf is intern, in feite een burgeroorlog - waarin nu bepaalde militaire groepen kunnen experimenteren. Nieuwe wapens en tactiek kunnen zonder veel kosten onder oorlogsomstandigheden worden beproefd. Men hoort dan ook opeens van het aanwezig zijn van Russische en Chinese helpers in Noord-Vietnam - experts -, terwijl steeds meer wapens worden aangevoerd. Het gaat de communisten er kennelijk om het voeren van, en het bestrijden van een guerrillastrijd, te bestuderen. De aangevoerde wapens en de gegeven adviezen wijzen sterk in die richting.

Ethisch en geestelijk wordt nu de belangrijke vraag, in hoeverre het verantwoord kan zijn burgers, vrouwen en kinderen in levensgevaar te brengen. Vergeet daarbij niet, dat het in feite geen oorlogskwestie, maar een politieke machtskwestie, een zaak van aanzien betreft, zeker voor de USA. Dat die vraag eerst zeer laat, te laat, wordt gesteld, ook in de USA, is begrijpelijk. De leiders van de USA, zeker ook de militaire leiders, zijn in wezen mechanisten. Zij geloven dus, dat bij een groter wordende behoefte of noodzaak het voldoende is zijn apparaat verder uit te breiden, om aan die noodzaak tegemoet te kunnen komen. Zij zien het geheel niet meer in menselijke verhoudingen. Zij denken in de termen van de apparatuur, die nodig is om een bepaald probleem op te lossen, geweten en ethiek speelt hierbij voor hen geen feitelijke rol. Hun instelling is: Is napalm een goed wapen? Ja? Dan zullen wij het ook hier gebruiken. Dat het gevolg hiervan is, dat vele niet-militairen bij een dergelijke actie door een effecet, dat doet denken aan een exploderende oven, met brandende teer levend worden verbrand, deert hen niet. Zij overwegen dit nauwelijks. Dergelijke dingen liggen voor hen te zeer op een afstand. Degenen, die het wel zien, ervaren het eerder als een bevrediging van hun wraakzucht, behalve misschien een eenvoudige soldaat, die alles doet om te helpen wanneer hem dit mogelijk is. Voor de leiding is het echter niets meer dan een reeks van statistische gegevens.

Degenen, die meespelen in deze oorlog, distantiëren zich van de werkelijke gevolgen van het conflict. Dit geldt voor degenen, die in Rusland, China enz. ingrijpen, net zo goed als voor de regeringen van de USA en de met haar verbonden landen. Voor hen is de oplossing van een politiek en desnoods strategisch probleem het enig belangrijke. Ik meen dan ook, dat de onverschilligheid, die wij bij de Zuid-Vietnamese regering zien voor eigen bevolking, bij de helpers van deze regering, in versterkte mate optreedt. Er is sprake van een vervreemding van de werkelijke toestanden en behoeften als gevolg van een sterk eenzijdige gerichtheid op het behouden van macht, het bereiken van een overwinning - die in wezen zinloos is volgens mij. Het is verkeerd hiervoor bv. Lyndon Johnson alleen aansprakelijk te stellen, of generaal Westmoreland. Deze mensen zijn de exponenten van de heersende hiërarchieën. Zij zijn ongetwijfeld het meest kwetsbaar, daar zij alle kritiek te dragen krijgen. Maar indien men eerlijk is, zal men zich toch af moeten vragen, of de mentaliteit van het gehele Westen hier niet mede schuld heeft. Zelfs de mentaliteit in Nederland, die weliswaar luidkeels schreeuwt over democratie en menselijke rechten, maar evenals vele andere regeringen, geneigd is de uitingen van die democratie middels compromissen en geheimgehouden manipulaties zoveel mogelijk ongedaan te maken, terwijl men de rechten van de mens eveneens op een niet al te opvallende wijze pleegt te verminken, tot de gewenste evenwichtssituatie met behoud van eigen macht in eigen land weer bereikt is.

Dit klinkt als een aanklacht. Ik meen echter, dat de juistheid van het gestelde bewijsbaar is, zowel voor uw eigen land als voor andere democratische landen als Engeland, Duitsland en Frankrijk, om er slechts enkelen te noemen. Denk u nu de situatie in, zoals zij nu bestaat. Wanneer Amerika zich onmiddellijk terug zou trekken uit Zuid-Vietnam zou het daarmee alleen bereiken, dat in korte tijd de Vietcong en Noord-Vietnam het gezag over zouden nemen. De

Vietcong heeft de laatste tijd zoveel leiders zien vallen, dat hier wel militaire, maar bijna geen administratieve en burgerlijke leiders aanwezig zijn.

Het is wel zeker, dat het huidige Zuid-Vietnamese bewind zonder de Amerikaanse hulp niet langer dan rond twee maanden kan blijven bestaan. Zou Amerika zich echter terugtrekken, zo zou het - volgens eigen denken - daarmee tevens alle vertrouwen en aanzien bij andere staten verloren hebben. Wat niet zo vreemd geredeneerd is. Stel dat Amerika Nederland garandeert, dat het veilig zal zijn tegen elke inwerking van de Sovjet-Unie. Nu blijkt, dat het zich terugtrekt, wanneer anderen voldoende pressie uitoefenen, of het geheel wat te kostbaar dreigt te worden. Dan zullen de Nederlanders zich zeker af gaan vragen, wat zij van dergelijke Amerikaanse beloften en verdragen nu wel moeten denken, en zich voorbereiden op alternatieven. Politiek gezien is het voor Amerika dan ook werkelijk niet opportuun te verliezen of zich voortijdig terug te trekken. Het heeft immers politiek gezien geen rekening te houden met de gevoelens van de volkeren zelf, maar met de gevoelens van hun machthebbers en daarin bestaat nogal wat verschil.

Het alternatief voor een opgeven van de strijd is echter nog erger: een escalatieproces, waaraan zo snel geen einde lijkt te komen. Wat is escalatie? Het is een proces van bluf waarbij men door steeds weer opnieuw de neiging blijkt te geven ook met verder gaande offers en inzet te trachten de tegenstander tot opgeven te dwingen. Escalatie is dus niet in de eerste plaats een militaire kwestie, zoals u misschien denkt, maar allereerst een politieke kwestie, waarbij het gaat om de tegenstander tot onderhandelingen te brengen en tijdens deze onderhandelingen een zo gunstig mogelijke positie in te nemen. Aan deze methode kleven echter, zeker in het onderhavige geval, grote bezwaren. Het is, gezien de vorm, waarin de strijd wordt gevoerd, praktisch onmogelijk de burgerbevolking van het land te vrijwaren voor de gevolgen van een steeds heviger wordende strijd en steeds toenemende inzet van middelen. Tegen één gewapende vietcongstrijder vallen op het ogenblik of worden gewond rond 15 tot 20 burgers. Hieronder, wederom gemiddeld, rond de helft vrouwen en rond 1/8 kinderen. De verhouding tussen combatanten en niet-combatanten, die getroffen worden door geweld, is dus in feite nog ongunstiger - in verhouding - dan tijdens de totale oorlog die men in Europa tegen Duitsland voerde.

Zo men dit al beseft, hecht men er zeker geen grote betekenis aan. Men vergeet overigens eveneens, dat er langzaam maar zeker sprake is van een pervertering van de Zuid-Vietnamese bevolking, zover zij in de z.g. zekerheid van de steden leeft, die door de Amerikanen mede wordt gegarandeerd. Hier zien wij, bv. rond Saigon, dat elke tweede Vietnamese vrouw dan wel met een officier gehuwd is, dan wel permanent of incidenteel werkt als prostituée. Rond 40% van de kinderen blijkt te zijn opgegroeid tot bedelaars en kleine diefjes. Zwarthandel is een algemeen aanvaard middel van bestaan. Dergelijke veranderingen van moreel besef kan men door een verbeteren van het onderwijs of het uitdelen van wat gaven niet meer goed maken. Bovendien zijn er Vietnamesen, die het Zuiden trouw schijnen te zijn, maar dit verschijnsel duidelijk zien. Zij zullen de Amerikanen dan ook dingen verwijten, die zij zelf wel niet wensen - maar ongewild hebben veroorzaakt - en hen daarvoor haten en minachten.

Men kan dan ook concluderen, dat een verder voortgaan van de strijd in Vietnam, als gevolg van krachtmetingen tussen de verschillende niet-Vietnamese machtsblokken, het inzetten van steeds verschrikkelijker wapens met zich zal brengen. Een overwinnen van de ene of de andere partij kan alleen bereikt worden, wanneer men daarvoor genocide - dus het uitroeien van een geheel volk -, als prijs wil betalen. Optimistisch zijn deze beschouwingen niet, dat besef ik goed. Vanuit mijn eigen standpunt kan ik stellen, dat men niet het recht heeft een ander het leven te nemen, omdat hij het niet met je eens is op politiek gebied enz. Anderzijds kan ik stellen, dat in de reële wereld van de mensen dergelijke dingen onvermijdelijk worden, zolang men het bestaande systeem van macht en beheersing over anderen wil handhaven. Daarbij kan ik mijnerzijds dan weer opmerken, dat bepaalde z.g. grootmachten hun rokje veelal plagen te draaien, zoals de wind waait - d.w.z. zoals zij hun belangen zien op een bepaald ogenblik. Vergeet niet, dat in Rusland op een bepaald ogenblik de Duitsers helden werden genoemd en mensen, die de kapitalistische machthebbers ten bate van alle volkeren zouden bedwingen, tot dezen de brutaliteit hadden ook Rusland zelf aan te vallen. Toen werden zij onmiddellijk wrede

kapitalistische fascistische schurken. Opeens werden zij in de officiële berichtgeving van helden tot oorlogsmisdadigers. De Amerikanen en Engelsen waren kapitalistische laffe honden, tot men ze van node had. Toen waren zij opeens de helden. Kennelijk is macht en het behoud van macht belangrijker dan integriteit.

Een andere afwijking van het normale denken speelt in de Vietnamese kwestie eveneens een rol. Indertijd heeft Churchill in feite het leven van een ontelbaar aantal mensen van Europa plus de inwoners van zijn eigen land op het spel gezet, om in een schijnbaar wanhopige situatie door te kunnen blijven vechten. Hij heeft gewonnen. Dit betekent, dat er in een absolute oorlog, zelfs wanneer er sprake is van gifgassen, napalm of ergere wapens, vele militairen redeneren: wanneer wij maar macht genoeg kunnen ontwikkelen en lang genoeg kunnen blijven volhouden, zullen wij winnen. De offers daarbij zijn niet belangrijk, want het gaat om de vrijheid. Deze mensen menen dit voor hun geweten te kunnen verantwoorden. De wereld ziet op het ogenblik alleen naar hetgeen er gebeurt en realiseert zich daarbij wel, dat er op het ogenblik vele oorlogsmisdaden - laat ons het zo maar noemen - in Zuid-Vietnam worden gepleegd door beide partijen. Men hoort, hoe mensen zonder enige vorm van proces op straat worden neergeschoten, hoe gevangenen en zelfs verdachten - waarvan men dus alleen aanneemt, dat zij mogelijk tot de guerrillas behoren, of van hun doen en laten weten - worden gemarteld om informatie los te krijgen enz. enz. Dit vindt men dan onaanvaardbaar, verschrikkelijk, onmenselijk.

Maar die onmenselijkheid, vrienden, is eigen aan het systeem van machtsuitdrukking en handhaving, dat u kent. U hebt het recht niet om verwijten te maken aan de Amerikanen, die vechten in Vietnam, tenzij u bereid bent hetgeen Nederlanders tijdens de z.g. politioenele acties in Indonesië deden, eveneens als oorlogsmisdaad aan te klagen en de bedrijven daarvan voor een tribunaal volgens de normen van Neurenberg enz. te stellen. Nederlanders hebben ook deessa's neergebrand en mensen afgemaakt, alleen omdat men vermoedde, dat zij misschien opstandelingen herbergden. De Nederlanders hebben daar ook de dood van vrouwen en kinderen - soms levend verbrand - op hun geweten. Wat misschien niet zo leuk is om aan te horen, maar waar blijkt te zijn. Wie van u wil dan verwijten doen aan anderen, die op soortgelijke wijze handelen. U hebt daaraan niet deelgenomen? Goed, Maar u had kunnen weten, wat er gebeurde. Hebt u indertijd daartegen soms geprotesteerd?

Niet? Uw geweten sprak toen niet? U wist van niets - omdat u zoiets eenvoudig niet van uw regering en landgenoten wilde denken? En nu spreekt uw geweten opeens luid? Dan is het kennelijk omdat iets of iemand uw geweten stimuleert. U laat u stimuleren, omdat u in feite toch wel iets tegen de Amerikanen hebt, al beseft u dit misschien zelf niet. Dit stimuleren geschiedt door verschillende groepen, zowel van uiterst links als van uiterst rechts. Zij spelen een spel met uw gevoelens. Zij trachten u duidelijk te maken, dat hetgeen er in Vietnam geschiedt, iets verschrikkelijks is. Waar. Maar de groepen, die het hardste schreeuwen, plegen daarbij maar liever te vergeten, of in ieder geval niet te willen vermelden, dat zij onder omstandigheden tot soortgelijke daden bereid zouden zijn om hun eigen doeleinden te verwezenlijken. De linkse groepen wijzen er nadrukkelijk op, dat alle ellende alleen maar te wijten is aan de onredelijkheid, de hardnekkigheid van de Amerikaanse regering. Zij vergeten daaraan toe te voegen, dat het toch ook wel enigszins te wijten is aan het optreden van de regeringen van Rusland en Rood China. En toch zouden deze een beëindigen van het conflict zeker kunnen bespoedigen, wanneer zij met hun gezag en onder dreiging alle steun terug te trekken, de Noord-Vietnamezen zouden zeggen nu eindelijk eens een vredesconferentie te beginnen.

Men vergeet meestal de feiten te vermelden, ook van de andere zijde. Degenen, die het Amerikaanse optreden goed achten en willen steunen, vergeten maar liever, dat het incident in de baai van Tonkin niet allen het gevolg was van een mogelijk werken met torpedo's door de tegenpartij. Dit schip was, evenals het schip dat kortgeleden bij Noord-Korea werd opgebracht, een spionagevaartuig. Wanneer men dergelijke vaartuigen wil uitzenden, moet men ook de risico's daarvan aanvaarden en niet moord en brand schreeuwen, wanneer de tegenpartij een dergelijke verkenning met alle middelen tracht te voorkomen of af te wijzen. Realiseert u zich wel, dat door het incident in Noord-Korea een wereldoorlog mogelijk was geworden? Realiseert u zich wel, dat dit incident is gesust door geheime overeenkomsten tussen de USA en de Ussr.

Noord-Korea zelf had kennelijk niet veel meer in te brengen, toen beide grootmachten het eens waren geworden. M.a.w., daar kon men dus een mogelijk conflict wél uit de wereld helpen. Waarom kan dit niet, desnoods op dezelfde geheimzinnige wijze, in Vietnam?

Nogmaals, de schuldigen zijn hier niet alleen maar Johnson of de Amerikanen. Het is in feite de schuld van het spel om de macht, dat politiek heet en overal ter wereld wordt meegespeeld. Het klinkt natuurlijk goed, wanneer wij horen, dat men omwille van de vrijheid van de wereld een inperking van de communistische invloed en vooral een omcirkeling van het communistische China met alle middelen moet doorzetten. Zoals het ongetwijfeld prettig klinkt te horen, dat men over de technische mogelijkheden beschikt om elke vijand te overwinnen, wanneer dit noodzakelijk zou zijn. Maar is die omcirkeling, dit beleg, noodzakelijk? Is het waar, wat men omtrent de technische mogelijkheden beweert en wat zijn de gevolgen daarvan? Daarover wordt zelden iets zinnig gezegd. Men denkt aan het geheel als een spel met spelregels, zoals uw parlement steeds weer spreekt over het politieke spel en de spelregels van het parlement, zonder daarbij ooit duidelijk te maken, dat dit voor degenen, die de gevolgen ondergaan van dit spel, zeker geen spelletje blijven kan. Dat anderen voor dit spel steeds de rekening betalen.

Zoals men vergeet, dat mensen, die vechten voor iets, waaraan zij werkelijk geloven, of dit nu democratie heet, het rode boekje van Mao of iets anders, bereid zijn alles te offeren, omdat zij meer dan hun leven, hun integriteit, hun zielebestaan bedreigd weten. Het verzet in Nederland kan daarvan meespreken. De Vietcong kan daarvan meespreken, maar het is wel zeker, dat de Amerikanen in Vietnam niet door een dergelijk heilig vuur worden gedreven. Het gevolg is, dat de technische meerderheid niet voldoende is en door de Amerikanen steeds minder resultaten worden behaald dan door een gelijke groep met gelijke wapens en een verbeterd zelfopofferingdrang mogelijk zouden zijn. Dit zijn de feiten. Geestelijk gezien omvat dit betoog een aanklacht tegen de gehele wereld. Het is niet alleen maar een kwestie van de ellende in Vietnam, maar het gaat om het egoïsme, de zelfzucht, de machtsdrift, de ontkenning van feiten, de wederkerige angsten ook, die in alle mensen bestaan en steeds weer eenzijdig worden gevoed, door de grootste naties van uw wereld. Dit alles is de aanleiding tot het spel, dat in vele landen gespeeld wordt en nog gespeeld zal worden. Het spel, waarbij eenvoudige mensen werden geofferd en onwetenden niet beter weten te doen dan te schelden en hun verontrusting uit te spreken.

Er zijn nog andere factoren, die steeds sterker een rol zullen gaan spelen bij dit conflict. Niet alleen de gevoelens van de Vietnamezen, maar ook de gevoelens van een India, dat zich in de Amerikanen teleurgesteld voelt, maar omwille van de steun die het van node heeft, niet al te luid durft protesteren. Pakistan is eveneens teleurgesteld, maar méér door de resultaten; het hoopt n.l. eens India schaakmat te kunnen zetten. Indonesië, wanneer het niet zozeer van steun van andere landen afhankelijk zou zijn, zou ongetwijfeld ook meer daadwerkelijk protesteren. Bezieet men de stemming in deze landen, dan blijkt, dat de volkeren zelf geheel geen behoefte hebben aan een Westerse dominantie. Hun regeringen echter aanvaardden deze dominantie wel, omdat zij hierdoor de steun kunnen verkrijgen, waarmee zij eigen fouten althans enigszins goed kunnen maken.

De landen van Azië zijn, mede door dit conflict, steeds meer zich gaan richten op Japan of China. De regering van Japan steunt op het ogenblik de Amerikanen weliswaar met alle middelen, buiten directe deelname aan het conflict, maar dit is te danken aan het feit, dat dit land van de toestand sterk profiteert. Het heeft zijn beheersing van de Aziatische markt aanmerkelijk kunnen uitbreiden en boekt zoete winsten. U weet waarschijnlijk niet, dat Laos - als steun - meer eigen producten mag exporteren naar Amerika tot een bedrag van 100.000.000 dollars. Het land zelf kan een dergelijke export op het ogenblik echter niet opbrengen. Het gevolg is, dat men daar Japanse dingen importeert om deze dan, onder eigen naam, weer door te zenden naar de USA met een goede winst.

En uiteindelijk mag het publiek voor dergelijke politieke spelregels en hun gevolgen de rekening betalen. Maar de Aziaten, die dergelijke krankzinnige dingen zien gebeuren, krijgen daarmee zeker niet meer respect voor het blanke ras in het algemeen, en de Amerikanen in het bijzonder. Zij zullen dan ook gevoelsmatig gedreven worden tot een

Aziatische eenheid. En wanneer het opportuun wordt geacht, zullen de regeringen van de Aziatische landen zeker dergelijke gevoelens weerkaatsen en zich van het Westen afwenden.

Overigens blijkt het Westen, met zijn technisch en vaak mechanistisch denken niet in staat de problemen van de armere landen in de wereld te begrijpen. Men is dan ook niet in staat, werkelijke machtevenwichten tot stand te brengen op basis van werkelijke verhoudingen en begrip in plaats van de steeds weer te verstoren evenwichten, die alleen op technisch kunnen en ingrijpen worden gebaseerd. Wat zeker niet alleen geldt voor Azië, maar evenzeer voor andere delen van de wereld. Het zal zo lang niet meer duren, voor u uit Bolivia, Chili, Venezuela eveneens onrustbarende geruchten zult gaan horen. U zult horen, dat daar burgeroorlogen zijn uitgebroken, terwijl de USA daar - zoals in het verleden reeds vele malen - onmiddellijk of indirect tracht in te grijpen, troepen stuurt, enz.

Dit zal het aanzien van het blanke ras als geheel en vooral de waardering voor Amerika en instanties, waarin deze staat veel te zeggen heeft, zoals de Uno, zeker niet doen toenemen bij de jongere en armere staten van de wereld. Maar hieraan is niet veel te doen. Zolang de USA eigen denken en benadering van de wereld niet verandert, zullen dergelijke problemen in steeds grotere mate optreden. Men zal zich echter moeten realiseren, dat op deze wijze niet alleen in welvaart, maar ook in geesteshouding en politieke gezindheid een steeds grotere kloof gaat ontstaan tussen de z.g. jonge landen en de Westelijke wereld. Ontwikkelingshulp kan hieraan niets veranderen. Kortom, Vietnam is een testcase, niet een drama zonder meer. Vietnam is niet slechts een plaats, waar machten elkaar ontmoeten en trachten in te schatten, maar wel degelijk ook een gebied, waar een ontmoeting van geheel verschillende mentaliteiten plaats vindt.

Het is gemakkelijk aan te klagen. Trouwens, aanklagen is iets, wat iedereen op aarde kennelijk graag doet. Ik meen niet, dat ik het recht heb zonder meer aan te klagen. Ik kan wijzen op de verdwazing van mensen en staten. Ik kan wijzen op het feit, dat de Westelijke staten in hun drang om hun versie van 'vrijheid' en 'democratie' te handhaven, die vrijheid en democratie steeds meer overboord werpen, omdat zij slechts door het beperken van de persoonlijke vrijheden en het scheppen van een steeds grotere macht in een van de burgers in feite onafhankelijk geheel, in staat zouden zijn het hoofd te bieden aan het communistische blok enz. Ik zal hierop niet te ver ingaan, maar wil toch wel wijzen op het feit, dat het begrip vrijheid wel eens een beetje te opportunistisch en daarmee verkeerd wordt geïnterpreteerd, zelfs door regeringen van "vrije landen".

Zoals ik niet na kan laten eraan te herinneren, dat steeds meer kenbaar wordt, hoezeer men de belangrijkheid van bepaalde niet rationele factoren in het leven onderschat. Wanneer u denkt aan hetgeen er op het ogenblik in Vietnam aan de gang is, denkt u aan een menselijk drama, aan een eigenaardig strategisch probleem. Die zijn er. Waarbij men dan maar vergeet - of niet wil weten - dat een groot deel van het probleem mede werd veroorzaakt door het feit, dat Noord-Vietnam de armste bodem heeft, zodat het niet in staat is alle noodzakelijke voedingsmiddelen zelf te produceren. U meent, dat het vooral een politieke kwestie is en hebt ongetwijfeld gelijk. Maar u vergeet daarbij vele dingen, zoals het feit, dat China altijd de vijand is geweest van de Vietnamezen, Laotianen enz. U vergeet, dat er steeds minder sprake is van een wereldcommunisme, dat een werkelijke wereldmacht nastreeft en steeds meer van een nationaal communisme, dat plaatselijke economische problemen op wil lossen.

U vergeet daarom maar, zoals de regeringen dit plegen te vergeten of te verzwijgen, dat hierdoor geestelijke problemen ontstaan, die niet meer met termen uit economie, politieke of sociale wetenschappen kunnen worden omschreven. Er ontstaat steeds meer een vorm van sociale mystiek, die niets meer te maken heeft met de concrete feiten en levenswaarden. Een mystiek, waarbij zelfopoffering in feite een mogelijkheid wordt aan een onaanvaardbaar geworden werkelijkheid te ontvluchten. Japan had zijn kamikazes. Maar meent u niet, dat in landen als Noord- en Zuid-Vietnam ook steeds meer zelfmoordcommando's zullen gaan optreden, samengesteld uit mensen, die op deze wijze trachten te ontkomen aan het gevoel van geslagen zijn, mensen die eigen belangrijkheid, en onoverwinnelijkheid zullen bevestigen door hun wijze van sterven. De basis van dit alles is een steeds verder om zich grijpende filosofie, die op haat

en geweld is gebaseerd. Een gevoelswereld, waarin voor God en duivel geen plaats meer is, maar alleen voor eigen belangrijkheid en beperkte nationale symbolen, die deze belangrijkheid moeten onderstrepen. Achter alle uiterlijk vertoon van naastenliefde enz. voert dit alles tot een afbreken van de werkelijke gevoelens van menselijke verbondenheid en broederschap, een te niet doen van vele positieve mogelijkheden, die deze wereld nog kent.

Goede Amerikanen hebben een vriendschap voor het Westen in de harten van vele Aziaten - ook Vietnamezen - weten te leggen door hun onzelfzuchtige hulp. Zij behielden deze genegenheid ondanks het optreden van Vietminh en Vietcong. Tot er steeds meer soldaten kwamen in Vietnam. Er is daar geen dankbaarheid meer, integendeel: verachting, vrees en haat voeren nu de boventoon, zelfs bij de zogenaamde bondgenoten. En direct of indirect werken deze reacties door in vele andere landen van Azië en Afrika. Hetgeen in Vietnam is gebeurd, heeft een verloop genomen, dat alle zwakkere landen in de gehele wereld met sombere voorvoelens en wantrouwen vervult, zelfs de Sheikdommen van Arabië ontkomen hieraan niet. Het Westen heeft zichzelf overschat en dreigt te falen. Het is misschien een harde conclusie. Maar wat op het ogenblik in Vietnam gebeurt, kan niet worden opgelost door Johnson "moordenaar" toe te schreeuwen. Daarvoor is het te ernstig. Wat er beurt, de wijze waarop men reageert, toont aan, hoezeer fascistische en zelfs nationaal-socialistische thesen van meerwaardigheid vat hebben gekregen op de volkeren van de aarde. Toont aan, hoe sterk voor steeds meer mensen het behoeftig wordt een soort supermens te zijn, staande boven alle anderen; dit geldt zelfs in Nederland. De kreten zijn anders geworden. De benadering van de zaak is een geheel andere. Maar deze mentaliteit, die streeft naar meerwaardigheid en macht, alleenheerschappij ten koste van alles, blijkt overal op de wereld steeds vastere voet te krijgen. Vietnam zou wel eens de smeulende lont kunnen zijn, die een bom van racistisch nationalistisch egoïsme tot ontbranding brengen kan op de wereld. En wanneer dit gebeurt, dan zij God de eenvoudige mensen genadig.

Vanuit de geest doen wij wat wij kunnen. Wij remmen dergelijke processen af, waar wij kunnen. Wij geven voorlichting, waar wij kunnen. Wij helpen de mensen, waar wij kunnen. Wij hebben in de afgelopen tijd steeds meer mensen - pardon, entiteiten - ingezet in de problemen.

Waardoor wij er reeds nu zeker van zijn, dat wij ons eigen programma voor het komende jaar, de gebruikelijke samenhang, voortvloeiende uit behandelen van cursussen, gelijksoortige lezingen door zoveel mogelijk steeds dezelfde sprekers, zullen moeten laten vallen. Wij doen, wat wij kunnen. Maar kunnen wij de mensen broederschap brengen, wanneer zij in plaats van het goedmaken van eigen fouten menen te kunnen volstaan met aanklachten, demonstraties en kreten als "Johnson moordenaar"? Kunnen wij de wereld helpen zichzelf in waarheid te hervinden, wanneer men steeds weer anderen pleegt te beschuldigen, terwijl in feite eenieder medeschuldig is?

Tot zover mijn inleiding op de feiten rond Vietnam. Ter genoegdoening van degenen, die in mijn onderwerp nog iets menen te missen, de volgende constatering. Ik ben ervan overtuigd, dat voor tribunalen, die gelijksoortige normen aanleggen, zoals in Neurenberg geschiedde, vele generaals uit de tweede wereldoorlog en staatslieden, van Engeland en andere landen als de USA, wegens oorlogsmisdaden zouden zijn veroordeeld. Men heeft hen echter niet voor een tribunaal gesteld, daar hun daden volgens de staatkunde door de overwinning waren gerechtvaardigd. Ik ben ervan overtuigd dat tribunalen, die soortgelijke maatstaven hanteren, vele leiders in Vietnam, maar ook in de USA, Noord-Vietnam enz. schuldig zouden bevinden aan oorlogsmisdaden en misdaden tegen de mensheid. Ik ben ervan overtuigd, dat dit alles in feite niet ter zake doet. Het veroordelen van enkele mensen of één enkele mens kan de wereld m.i. niet redden. Alleen een zelfonderzoek, een realisatie van de situatie, waarin men verkeert en de wijze waarop men deze zelf heeft helpen veroorzaken, kan de mensheid redden.

Zeker, Johnson is een oorlogsmisdadiger volgens de gestelde normen. Maar hoevelen van u zouden het onder die omstandigheden ook zijn? Hoevelen van u zijn, zonder het te willen beseffen, in hun denken zodanig links of recht extreem en overtuigd van eigen waarde boven alles, dat zij in feite fascistes geworden zijn? Hoevelen in Nederland zouden niet met veel grotere wreedheid en hardheid optreden, dan op het ogenblik in Vietnam gebeurt? Hoevelen van u zijn niet van mening, dat nozems, die storend optreden in Amsterdam of elders, doodgeslagen of

t.m. het ziekenhuis in geranseld moeten worden? Is dat dan uw menselijkheid? Terreur en contraterreur, is dat menselijkheid, democratische vrijheid? Bommen gooien, omdat je het ergens niet mee eens bent, is zeker wel menselijk. Alles geheimhouden, omdat de massa immers toch niet weet wat goed voor haar is, is dat democratie?

Neen. Vietnam is een testcase, maar wat getest wordt en gewogen in de schaal van gerechtigheid is niet een enkel conflict of het optreden van enkele mensen maar de gehele wereld. Ik hoop dan ook maar, dat u het mij niet kwalijk neemt dat ik aan dit in wezen politieke onderwerp vandaag zoveel aandacht heb besteed. Het leek ons goed om, gezien uw verwarde denkbeelden en tegenstrijdige voorlichtingen in uw wereld, dit alles ook eens van onze zijde te belichten. Wij trachten steeds weer objectief te zijn. Wanneer wij moeten vrezen, dat bepaalde uitlatingen op verkeerde wijze worden gebruikt of geïnterpreteerd, voelen wij ons verplicht de zaken recht te zetten. Ik heb dit vandaag gedaan. Indien u commentaar hebt, kunt u dit nu geven.

Vraag: Kunt u praktische aanwijzingen geven voor het oplossen van al deze problemen?

Antwoord: Begin allereerst niet enkel en alleen eigen denkwijzen en oordeel als juist te beschouwen. Tracht begrip te hebben voor de andere inzichten en zelfs voor de gewelddadige reacties van anderen.

Tegenover het geweld van anderen dient men slechts zoveel geweld te stellen, als noodzakelijk is om het ergste te voorkomen. Meer niet. U moet beginnen u te realiseren, dat politiek geheim is en in feite bestaat uit allerhande compromissen en overeenkomsten, waarvan u nooit iets zult weten. Hetgeen u als politiek juist wordt voorgehouden en vooral de argumenten die men aanvoert, daarvoor dus niet juist hoeven te zijn. U wordt misleid. Denk daarom niet in politieke of z.g. idealistische termen, maar in menselijke termen. Denk in termen van het verlenen van hulp, waar dit mogelijk en werkelijk noodzakelijk is. Denk in termen van het voorkomen van en verminderen van de ellende voor anderen. Indien u praktisch wilt zijn, dient u eenvoudig uzelf te beperken in het verbruik van alle produkten, komende uit alle landen of takken van bedrijven, waarin u op het ogenblik onjuiste toestanden en praktijken meent te erkennen. Oefen druk uit op uw regering met alle middelen, die u ter beschikking staan, opdat ook zij verdere steun aan dergelijke groepen zal onthouden, al zal dit m.i. hoogstens een onthouden van openlijke steun betekenen. Dit lijkt onbelangrijk, te weinig om iets te betekenen. Maar wanneer voldoende mensen ertoe komen zo te reageren, zullen de resultaten groter zijn dan u denkt.

Ik wil nog iets voorhouden. Bedenk steeds, dat democraten, communisten, socialisten en anderen in feite gelijkelijk naar macht streven. Verzet u tegen elke concentratie van macht in uw eigen omgeving en eis voor uzelf zowel als voor anderen het recht, te leven en te denken, zoals u wilt, zolang daaruit voor anderen geen ernstige persoonlijke schade voortkomt. Onderdruk uw eigen gevoeligheden tegenover anderen. Stoor u niet te veel aan hun uitlatingen, denkbeelden, handelingen enz. Leef zo, dat u zelf zo weinig mogelijk aanstoot geeft aan anderen. Wat moeilijker is dan u denkt, vooral het laatste.

Beroep u vooral niet op idealen, die in feite reeds lang teloor zijn gegaan. Spreek niet van christelijke politiek, want alle politiek is strijdig met het werkelijke christen zijn. Socialisme in de ware zin is geheel strijdig met het behoudzuchtige bewind dat zich onder die naam pleegt aan te dienen. Spreek daarom niet meer van werkelijk socialisme. Noem de dingen bij hun naam, zover u kunt. Tracht als realist te leven in eigen wereld en land, wees realist, zelf in eigen omgeving. Alleen zo kunt u zelf iets bijdragen tot het verdwijnen van de wanhopige zelfmisleiding, de chaotische waanzin, gedragen door vooroordeel en haat, die uw wereld meer en meer dreigt te overspoelen.

Vraag: En vrede in Vietnam dan?

Antwoord: Deze lijkt mij zonder het volk van Vietnam uit te roeien alleen bereikbaar door een langzaam en geleidelijk verminderen van het aantal Amerikaanse troepen in het land, terwijl

gelijktijdig maatregelen worden getroffen om een meer sociale structuur van Zuid-Vietnam tot stand te brengen. Ik denk hierbij aan verdeling van land, het zwaar belasten van grondbezit voor degenen, die niet zelf hun land bebouwen enz. Geef de mensen geen steun in directe vorm, maar maak het hen mogelijk dingen te bereiken en te verwerven, die men elders - bijvoorbeeld in Noord-Vietnam - nog niet heeft. Bevorder de vrijheid van allen, geef allen, zelfs de communisten, de mogelijkheid op vreedzame wijze zichzelf te zijn en bevorder bovenal het menselijk geluk voor allen.

Revoluties ontstaan nooit onder mensen, die gelukkig zijn en de mogelijkheid zien verder te gaan, in hetgeen zij reeds bereikten. De revolutie komt ofwel voort uit een oververzadiging, waarbij te grote zekerheden onwaarschijnlijke denkbeelden en idealen doen overheersen en spleen veroorzaken, dan wel uit de wanhoop van een te groot tekort aan mogelijkheden, middelen en geluk - waardoor men ertoe komt, degenen aan te vallen waarvan men aanneemt, dat zij wel over mogelijkheden, bezit en geluk beschikken. De eerste directe acties van Noord-Vietnam tegen de Mekongdelta kwamen m.i. hoofdzakelijk voort uit een voedseltekort, dat ontstond door het mislukken van de oogst in het noorden. En wie het communisme wil bestrijden zal moeten begrijpen, dat je het nooit werkelijk kunt verslaan. Je kunt de mensen echter zoveel geven in het bestaan, dat zij niet meer voor leuzen willen strijden, omdat zij het verworvene en de mogelijkheden, die zij voor de toekomst menen te bezitten, niet wensen op te offeren.

In Vietnam geldt, dat, zo Amerika de helft van hetgeen nu besteed wordt voor aanvoer en onderhoud, plus strijd van de troepen, zou besteden om de welvaart van de bevolking te vergroten - zonder daarbij te vragen of iemand tot de Vietcong behoort of niet - zou zij meer bereiken dan met alle geweld. Daarnaast zou zij er misschien beter aan doen er zorg voor te dragen dat de Zuid-Vietnamese regering niet meer een deel van haar troepen gebruikt om o.m. boeren te onteigenen, die ten aanzien van de grondbezitters in hun verplichtingen tekortschoten. Met het scheppen van een zekere welvaart en het toestaan van een waarlijk democratisch bewind, dat dus werkelijk en zonder uitsluiting van wie of wat dan ook door het volk kan worden gekozen, zou men een groot deel van de problemen zonder meer uit de weg kunnen ruimen. Het terugtrekken van troepen zou langzaam moeten gebeuren, omdat de toestand eerst gestabiliseerd moet worden. Zonder dit zouden extremistische elementen alle goede bedoelingen tenietdoen.

Overweeg dit alles en u zult inzien, dat de door mij voorgestelde oplossing niet zo irreëel is, als u misschien meent. Zelfs Rood-China en Rusland zouden m.i. tevreden zijn, wanneer in het parlement van Vietnam communisten zouden kunnen zetelen, zelfs indien zij geen meerderheid zouden behalen. Ho Shi Minh zou men in dat geval waarschijnlijk al snel laten vallen. Want hij is zeker niet een zó grote vriend van China, zoals men veronderstelt. Ik hoop hiermede te hebben bijgedragen tot een beter inzicht in deze materie. Geestelijk lijkt mij het onderwerp zeker niet zonder nut. Want alleen door de problemen van eigen tijd concreet en naar waarheid te leren benaderen, zal men de maximale mogelijkheid tot bewustwording bereiken en, zichzelf eveneens meer reëel beziende, ook tot een betere zelfkennis kunnen komen. Ik dank u voor uw aandacht.

VRIJHEID

Goedenavond, vrienden.

Het tweede deel van deze bijeenkomst is nu eenmaal bestemd voor het overwegen van meer geestelijke problemen. Ik meen dat het goed is, dit op zo reëel mogelijke basis te doen en wil vandaag met u enkele opmerkingen bezien over het onderwerp vrijheid.

Vrijheid bestaat niet feitelijk. Reëel kan volledige vrijheid nimmer gewonnen worden. Innerlijke vrijheid kan alleen gewonnen worden in relatie tot eigen besef en wezen, maar nimmer absoluut. Wanneer wij beginnen over vrijheid te denken en te spreken, of dit nu vrijheid van wil, werken of leven is, ontkennen wij altijd weer het beperkende aspect van onze mogelijkheden. Wij ontkennen vaak ook de noodzaak van hetgeen wij zijn, de groep, waartoe wij behoren als een grens, als een beperking van onze mogelijkheden te beschouwen.

De mens is deel van de mensheid. De mensheid kan worden voorgesteld als één enkel wezen, althans als een werkelijk en vanuit het totaal der schepping geregeerd deel van de totaliteit. De eigenschappen, die deze mensheid als geheel bezit, zijn tevens de beperkingen van vrijheid voor elk deel daarvan. Als wij dit op hoog geestelijk niveau willen bezien dan wel meer in het materiële vlak, zullen wij steeds weer dezelfde conclusie moeten trekken: er bestaat geen volledige vrijheid.

Dan moeten wij trachten voor onszelf, hetgeen wij nog vrijheid willen noemen, nader te omschrijven en het bewust te gebruiken zowel voor de innerlijke beleving als voor het bestaan in de wereld, waarin wij op het ogenblik vertoeven. Ik zou het als volgt willen stellen:

Vrijheid bestaat voor ons altijd uit het vermogen tot kiezen. Het aantal mogelijkheden, waaruit echter gekozen kan worden, is steeds beperkt.

In de tweede plaats: het is niet mogelijk een keuze te doen, zonder de aan deze keuze verbonden consequenties en gevolgen mede te aanvaarden.

In de derde plaats: elke keuze, elke uitoefening van onze gedeeltelijke vrijheid tot zelfbestemming impliceert, dat elke door ons besepte alternatieve keuzemogelijkheid voortaan mede een rol zal spelen in ons bewustzijn. Wij vergelijken altijd weer tussen het voor ons nu werkelijke en het voor ons niet werkelijke, het door ons niet gerealiseerde. Wij komen hierdoor veelal tot een verkeerde interpretatie van onze werkelijkheid, daar wij immers de consequenties buiten beschouwing laten of verkeerdelijk inschatten. Wanneer u in uw leven vrijheid zoekt, kunt u dit alleen doen door vergelijkingen te maken met dat, wat had kunnen zijn en deze overwegingen vervolgens geheel terzijde te stellen. Voor u is alles, wat had kunnen zijn een besef, maar geen deel van de werkelijkheid, en dus voor het vinden van verdere mogelijkheden voor uzelf van geen betekenis.

Het innerlijk is eveneens een oorzaak van vele speculaties. U zou innerlijk meer kunnen bereiken, beseffen of doen, wanneer uw omstandigheden in de wereld of u zelf anders zouden zijn. Wat natuurlijk wel waar is en vaak niet onaardig wordt gesteld, maar met de werkelijke innerlijke ontwikkeling van de mens niets te maken heeft. Het heeft zeker niets te maken met het bereiken van een grotere innerlijke vrijheid in deze ontwikkeling. Het beperkt deze integendeel. Wie een zekere vrijheid wil leren kennen, innerlijk zowel als in zijn wereld, moet uitgaan van het ogenblik, waarop hij de keuze maakt.

Op dit ogenblik treft hij, bewust of niet, een beslissing en bindt hij zich, bewust of niet, aan de gevolgen van zijn keuze. Vergelijken met andere mogelijkheden heeft, nadat de keuze is gedaan, geen enkele zin of reden meer. Erkenning van een gemaakte fout betekent wel, dat een volgende keuze onder andere condities, zoals van een veranderd bewustzijn, gedaan zullen worden. Het betekent echter niet, dat men het verleden ongedaan kan maken of een eens gedane keuze zonder meer terug kan nemen.

Hieruit volgt, dat men weinig zal hebben aan berouw, zolang dit een beklagen van het verleden, daden en keuzen in het verleden betekent. Zodra berouw de erkenning van gemaakte fouten wordt en hierdoor een voor het Ik meer juiste keuze in de toekomst mogelijk maakt, is het waardevol. Het betekent dan in feite een verkrijgen van een grotere mogelijkheid om aan eigen wezen te beantwoorden.

Wij moeten daarom de ervaring nimmer schuwen, materieel niet en innerlijk niet. Wel moeten wij steeds bereid zijn uit elke ervaring onmiddellijk een conclusie te trekken. Onze gehele bewustwording berust op het feit, dat elke ervaring de mogelijkheid tot het bewust bereiken van een conclusie en daarmee een steeds meer bewuste keuze van mogelijkheden met zich brengt.

Zo men weigert de consequenties te trekken van een ervaring en stelt, dat een volgende maal hetzelfde, wel weer andere gevolgen kan hebben, zal men mits men hierbij uitgaat van zich en niet van de wereld alleen - niet veel bereiken en geen werkelijk bewustzijn gewinnen. Men blijft dan vaak zoeken naar één en hetzelfde ding zonder te beseffen, dat men zelf door keuze bepaalde dingen voor zich onmogelijk heeft gemaakt, of de problemen, die men meent te mogen ontkennen en vermijden, door eigen keuze in het verleden voor zichzelf heeft doen rijzen.

U moet concreet zijn in uw denken en reageren. In de innerlijke bewustwording betekent dit vooral, dat men zichzelf niet moet onder- of overschatten. Het is gemakkelijk om te stellen: ik ben deel van de Eeuwige en kan dus alles. Maar zodra je het niet waar kunt maken, zul je het gevoel krijgen, dat je geheel niets kunt. Waarmede je de verwarring, innerlijk zowel als in het gedrag naar buiten toe, alleen maar groter maakt. Het is beter te erkennen, dat je deel bent van het geheel van de mensheid en daarmee van het oneindige - vanuit menselijk standpunt in ieder geval oneindig -, zover je dit waarlijk geloven kunt, om op grond daarvan dan aan te nemen, dat al hetgeen je tracht te doen en al hetgeen je bereikt, niet de uiterste grens van je mogelijkheden kan omvatten.

Wie in zichzelf worstelt met de vele angsten en droombeelden, die het menselijke wezen nu eenmaal kent, zal vaak trachten voor zich bepaalde dingen weg te praten óf goed te praten. Maar ik heb nog nooit gezien, dat je een vlek uit een kleed met mooie woorden kon verwijderen. Ik heb nog nooit gezien, dat je een ongeluk door een fraaie verklaring van de oorzaak te geven, in zijn gevolgen ongedaan kunt maken. Zo zal elke afwijking van het gevoel van innerlijke vrede, harmonie, of aanvaarding, door mooie woorden niet ongedaan kunnen worden gemaakt, zoals het als onjuist ervaren niet door woorden alleen tot iets wat werkelijk juist en aanvaardbaar is zal kunnen worden voor het Ik. Je kunt met mooie woorden en zelfbedrog hoogstens tijdelijk gevoelens van verkeerd handelen, onvrede e.d. verdringen. Zij blijven echter, ondanks dit alles, zij het op onbewust vlak, invloed op het ik, zijn besluiten, keuzen enz. uitoefenen.

Het is dus beter te erkennen, dat wij volgens eigen besef of gevoel ontevreden zijn, dat wij een verkeerde keuze deden, dat wij verkeerd hebben gereageerd. Dit zal onze mogelijkheden niet beperken en onze bewustwording of bestaande vrede in het Ik zeker niet schaden. Indien wij beseffen, waar de oorzaak van onze onevenwichtigheden is gelegen, of tot welke punten, stellingen of wetten van ons aanvaard geloof, denken, wezen, het Ik niet in staat is een evenwicht te vinden en daarmee een gevoel van vrede te vinden, zullen wij beter in staat zijn een volgende keuze beter te doen en zo langzaam maar zeker het begeerde evenwicht, de vrede in onszelf en met onze wereld te gewinnen.

Wie stelt, dat hij de dingen van bovenaf als een gave krijgt, onttrekt zich daarmee in feite grotendeels aan eigen gevoelens van aansprakelijkheid en tracht de gevoelde persoonlijke verantwoordelijkheid op een hoger wezen af te wentelen.

Wanneer men stelt, dat wij in ons leven voortdurend weer Gods genade genieten, zo ben ik geneigd dit als een letterlijke waarheid te zien. Maar deze genade is volgens mij dan net een soort doos van Pandora: wanneer je de genade ontleden wilt, de doos wilt openen, komen er alle denkbare kwalen en problemen uit tevoorschijn.

Zo moet je genade nooit zien als een soort vrije gave, waarvan je naar believen kunt profiteren. Je moogt haar hoogstens zien als iets, waardoor je je verbonden weet met het Hogere en dat door jou ongeschonden behoed moet worden. Wat inhoudt, dat, naarmate je meer genade, meer Goddelijk Licht en Goddelijke Kracht ontvalt, je aansprakelijkheid groter wordt. En dus niet hoe zonder meer je mogelijkheden groter worden.

Wie op deze manier zijn leven wil bezien en opbouwen, zal volgens mij een groot inzicht bereiken in eigen wezen en zelfs in de mensheid. Daarnaast zal hij echter ook gaan begrijpen, hoezeer de waarden en wetten, die gelden in de mensheid waarvan hij deel uitmaakt, afwijken van datgene, wat hem door bepaalde groepen als enige waarheid of noodzaak wordt voorgespiegeld. Hij zal gaan begrijpen, hoezeer een totale, een absolute waarheid zal moeten afwijken van de geïnterpreteerde deelwaarheden, die hem als de enige en enig juiste waarheid of openharing worden gepresenteerd.

Het is hierbij geen kwestie van verwerpen van hetgeen je eens gevonden meende te hebben, eens geloofde of aanvaardde. Het is veeleer een zaak van beseffen, wat er meer kan zijn. De mens, die als een orthodox christen begint, zal in dit geloof zeker vele voor hem belangrijke en grote waarheden en zelfs krachten kunnen vinden. Hij komt door dit geloof tot een binnen dat kader passend besef van eigen wezen en van God. Wie daarbij dan stil blijft staan, zal nooit in staat zijn geheel bewust en volgens de in het Ik bestaande waarderingen goed te handelen. Hij zal ook nooit zijn bewustzijn zien groeien, tot hij in plaats van de vaste stellingen, van zijn geloof ook de waarheid kan leren kennen.

Elke waarheid, die je in jezelf vindt of meent te vinden, moet verder ontwikkeld worden. Zodra men weigert een dergelijke waarheid verder te bezien en in de praktijk te beproeven, wordt zij een beperking van eigen mogelijkheden, een keten, die de vrijheid van handelen en beseffen tot een minimum beperkt.

Een mens beseft veelal wel, dat hij fouten heeft. Hij is geneigd het grootste deel van zijn tijd te gaan besteden aan het bestrijden daarvan, eerst bij anderen en, wanneer hij dan nog tijd overhoudt, misschien bij zichzelf. Maar de fouten, die wij hebben, zijn niet zo belangrijk. Zij behoren tot het geheel van de mensheid, tot datgene, wat in de schepping mogelijk is en die kunnen zelfs, al beseffen wij dit nog niet, deel uitmaken van de noodzaken van het bestaan. Voor ons bewustzijn is de fout alleen belangrijk, wanneer wij daarop de nadruk blijven leggen en ons bij elke keuze weer laten beïnvloeden door onze angst voor het verkeerde - bv. de zonde.

Maar wanneer ik mij bij al de keuzen steeds weer laat beïnvloeden door mijn angst voor bv. de zonde, zal het gevolg van deze keuze voor het geheel van mijn wezen waarschijnlijk eerder negatief dan positief zijn, daar ik tracht delen van het bestaan te elimineren en weiger nieuwe waarden daaraantoe te voegen uit angst voor de "zonde". M.i. houdt dit in, dat men bij het maken van een keuze niet uit zal moeten gaan van hetgeen men zélf beschouwt als zonde of wat in het ik algemeen of zuiver persoonlijk als verkeerd bekend staat. Men zal eerder uit moeten gaan van hetgeen men ziet als het beste.

Hoe meer men het Lichtende, het goede bij elke keuzemogelijkheid zoekt te bevorderen, hoe meer men het voor zich waar kan maken. Of je nu mens bent of geest, je bewustzijn bepaalt grotendeels de wereld, waarin je bewust leeft. Is het dan niet redelijk om te stellen, dat het eigen bewustzijn voortdurend zo positief mogelijk moet zijn gericht, dat het steeds zoveel mogelijk positieve doeleinden moet nastreven? Alleen zo zullen de voor het Ik positieve - dus goede - waarden van het leven en besef steeds op de voorgrond van eigen leven en beleven treden.

Positief denken en kiezen betekent ook: het goede in de wereld waarderen. Iemand, die anderen verwijt, dat zij te lekker eten, is een dwaas. Lekker eten, dat is natuurlijk genieten. Maar dit genot zou onmogelijk zijn, wanneer de Schepper het niet mogelijk had gemaakt. Het is m.i. te dwaas, zelfs sadistisch gedacht, wanneer men aanneemt, dat de Schepper dergelijke mogelijkheden alleen zou hebben voortgebracht, opdat wij ons er, met angst en pijn, van kunnen onthouden. Wanneer men te kiezen heeft tussen een zeer eenvoudig en een zeer smakelijk gerecht - aannemende dat geen van beiden beide eigenschappen in zich verenigt - lijkt het mij dwaas te stellen, dat men omentwille van de zelfbeheersing het eenvoudigste en slechtste moet kiezen. Dat is een vorm van zelfkwelling, die meestal zinloos is. Je knabbelt misschien werkelijk je rauwe peentjes, maar je blijft dromen van de dikke biefstuk, die je vroom hebt afgewezen.

Met als gevolg, dat men ontevredenheid, ondanks alle lofbetuigingen, die men zichzelf voor beheersing enz. toekent, je steeds weer de biefstuk - en desnoods de gulzigheid van hen, die deze wel kozen - voor ogen stelt. Het gevolg is, dat je na de maaltijd niet meer bewust en snel tot een juiste keuze kunt komen wanneer deze onmiddellijk noodzakelijk zou zijn. U moogt om dit beeld lachen, het is inderdaad wat down to earth. Maar ik heb u reeds gezegd, dat ik het juist acht de dingen zo reëel mogelijk te stellen, zo eenvoudig en duidelijk als mij maar mogelijk is. Volgens mij is het goeie ons in het leven gegeven, opdat wij er het betere van leren smaken, niet om het te vermijden, zodat wij geen "kwaad" zouden kunnen doen. Het goede uit onze ontmoeting met andere krachten is ons niet gegeven, opdat wij ons door de wetten en predikaties van deze anderen zouden laten beheersen, regeren en leven, maar opdat wij zelf daaruit voor onszelf iets goeds leren maken, iets beters zelfs.

Indien wij over het creatieve vermogen van de mens spreken, zo is toch wel een van de meest in het oog springende gaven wel het vermogen van de mens om bestaande dingen beter te maken dan zij waren. In je gehele leven word je, ondanks de beperkingen van de werkelijke vrijheid van denken en handelen, geconfronteerd met de mogelijkheid, iets beter achter te laten dan je het aantrof, het beter te maken dan het was. Het gehele leven confronteert je met steeds nieuwe mogelijkheden het positieve te zoeken, het beter te maken dan het was. Wanneer je echter alleen de negatieve aspecten van het leven beziet, bereik je echter niet veel. Je moogt je bij een keuze wel laten leiden door het als kwaad erkende, maar dan hoogstens als overweging van de consequenties van de keuze, nimmer als hoofdwaarde en de enige argumenten bij de keuze, die de aandacht waard zijn.

Het is moeilijk de mensen een juiste raad te geven Sommigen voelen zich voortdurend door duivelen gekweld. Dan zou je eigenlijk moeten reageren met de raad: ga eens met het andere geslacht op stap. Maar een dergelijke raad mag je eenvoudig niet uitspreken, want zoiets is zondig, is duivels, maar wanneer dergelijke mensen dat niet doen, zijn zij zelfs de gehele tijd des duivels - en moeten anderen, die hen serieus nemen, daaronder lijden. Wat is dan de meest juiste weg in dit geval? Het vermijden van de "zonde" of het herwinnen van een geestelijke en vaak zelfs lichamelijke gezondheid?

Volgens mij is de juiste keuze altijd die keuze, waarin de mens met zijn mogelijkheden en vermogens "het beste" kan bereiken. Wat natuurlijk niet beschouwd mag worden als een vrijbrief om nu je gang maar te gaan. Dat is dwaasheid. Maar je moet begrijpen, dat begripen als zondig slechts relatief kunnen bestaan. Indien ik iets goeds tot stand kan brengen, moet ik het doen. Wanneer iets mij belet het goede tot stand te brengen en dit is iets in mijzelf, een ontkenning, een waardering, een gevoel van noodzaak tot onthouding e.d., is het m.i. maar een vraag, of zoiets werkelijk zin heeft. Zekerlijk is het niet in overeenstemming met de ware wil van de Schepper, indien wij aannemen, dat Hij een goedertierend wezen is, dat onze bewustwording wenst.

Kortom, ik meen dat vrijheid zeker mede het recht omvat om alle dingen te doen, die noodzakelijk zijn voor en volgens het Ik, om tot een positieve beleving van het bestaan en een positief kiezen uit de mogelijkheden van het bestaan te komen - zolang anderen hiervan niet het slachtoffer worden natuurlijk. Alleen waar het anderen betreft, past de mens, past ons allen, voorzichtigheid. Wij hebben niet het recht van anderen te vergen, dat zij onze negatieve aspecten opheffen, wij hebben zelfs niet het recht van anderen te vergen, dat zij een keuze voor ons doen. Ook wanneer wij zo handelen, blijven wij immers zelf aansprakelijk voor de gevolgen en kunnen wij nimmer terecht de anderen een verwijt maken.

Onze vrijheid kunnen wij alleen bereiken binnen de beperkingen van ons eigen wezen, onze eigen wereld, ons eigen bestaan. En dan slechts, wanneer wij bereid zijn de verantwoording voor eigen wezen en daden te dragen, maar daarnaast ook durven kiezen voor het scheppen van een positieve wereld en niet trachten te volstaan met het bestrijden van het als negatief erkende. Goedenavond.

d.d. 15 maart 1968

